

Akce LET

Vlastimil Klenovský (1927), Zdeněk Mikš (1926), Jan Horníček (1926), Miroslav Nový (1927) a Jaroslav Valášek (1927) byli od roku 1946 posluchači letecké vojenské akademie v Hradci Králové, ze které byli 22.12.1948 propuštěni z důvodu stání nespolehlivosti. Byli převeleni k pomocnému leteckému vojenskému útvaru ve Vysokém Mýtě, kde vyčkávali na konečné kádrové rozhodnutí ministerstva obrany. Východisko ze stávající situace našli Vlastimil Klenovský a Jan Horníček v emigraci, s touto s myšlenkou seznámili výše zmíněné kolegy. Ti souhlasili a před vlastní demobilizací se dohodli, že přes Jaroslava Valáška budou společně v korespondenčním styku a každý z nich bude intenzivně hledat možnosti odchodu do zahraničí a seznámí s nimi i ostatní.

Klenovský v civilu nastoupil jako mechanik do tehdejšího národního podniku Let v Chocni. Poté co se seznámil jako zaměstnanec závodu Let a pilot s poměry na podnikovém letišti, začal se intenzivně zabývat plánem zcizit letadla odletět do západní okupační zóny v Německu. Detailně se seznámil s ostrahou letiště, leteckým parkem, spojením, palivovými zásobami, vypracoval náčrty a společně s Horníčkem, který rovněž pracoval jako mechanik v LETu, začali plánovat přepadení ostrahy a odlet s odcizenými letadly do zahraničí.

Dne 8. a 10. května 1949 Klenovský seznámil se svým plánem zbylé letecké akademiky, začlenil do něho i svoji dívku, konzervatoristku Hedu Prokopovou (1931) z Brna. Datum akce stanovili na 13. května. Dne 12. května se podle úmluvy sešli v bytě Klenovského. Zde je seznámil se svými nákresey, cílem byly hangáry s letadly typu Sokol. Objekt hlídali dva příslušníci Sboru národní bezpečnosti (SNB) ozbrojení dlouhými palnými zbraněmi a pistolemi. Jeden z nich vždy konal obchůzku kolem letiště, zatímco druhý odpočíval na strážnici.

Klenovský popsal kamarádům plán: na určeném místě přeruší telefonní vedení z letiště, pod pohrůžkou pistolí odzbrojí a spoutají příslušníky SNB střežící letiště, z hangáru vytlačí dva letouny typu Sokol a odletí s nimi směr Frankfurt nad Mohanem.

Dne 12.5. ve 23.00 hod. odešli se zavazadly na podnikové letiště. Asi po hodině chůze se dostali do blízkosti letiště, na určeném místě přerušili telefonické vedení a došli k hangárům, Zde se rozdělili: Valášek a Horníček se odplížili ke strážnici, zbylí se chystali na službu konajícího příslušníka. Akci měla spustit Prokopová – „omylem“ měla přijít na letiště s legendou, že zabloudila a rozptýlit příslušníkovu pozornost. Klenovský poslal Mikše a Nového s pokynem k zahájení přepadu, avšak Mikš a Nový Prokopovou u zavazadel nenašli, rozhodli se na ní počkat. Mezitím Klenovský zjistil, že příslušník SNB nekoná nařízenou obchůzku, ale sedí v letadle typu Čáp stojícím před hangárem. Protože Mikš, Nový a Prokopová nešli, Klenovský se rozhodl provést přepadení příslušníka bez z nich. Syknutím přivolal Valáška a s ním za zády zabušil na dveře letadla. Po otevření dvířek přepadl překvapeného příslušníka praporčíka SNB Josefa Bernarda (1898); začali se tahat o jeho služební pušku, během potyčky postřelil na ukazováku levé ruky Klenovský Bernarda, na volání Bernarda o pomoc přispěchal Valášek, kterého jen šťastnou náhodou minul výstřel

z pušky, v další potyčce vyšel výstřel z Valáškovy pistole, projektil zasáhl lučák služební pušky a skončil v boku letadla. Údery pažbou pistole nakonec přemohli Josefa Bernarda a vyvedli jej z letadla. Prokopová, která přišla na letiště během zápasu rychle sehnala zbylé spiklence. Společně se zajatým příslušníkem zamířili ke strážnici. K odzbrojení příslušníka Václava Pochobradského (1903) stačil výkřik „ruce vzhůru“, odpočívající příslušník měl již zanedlouho opustit řady SNB a nekladl žádný odpor.

Pochobradského odzbrojili a připoutali na strážnici k židli. Bernarda, který si stěžoval na zranění ruky, Prokopová provizorně ošetřila a na jeho žádost jej odvedli k hangáru č. 1 a spoutali na letištní ploše, aby nebyl později stíhán za nedbalý výkon služby, nechali opodál ležet i jeho služební pušku. Protože si dále stěžoval na bolesti ruky po střeleném zranění, neutahovali mu pouta. Následně otevřeli hangár, vytlačili dvě letadla typu Sokol a začali je chystat k odletu. První letadlo pilotoval Nový, vedle něho Valášek, místo vzadu obsadil Horníček. Do druhého letadla nasedli vedle pilota Mikš a dozadu Prokopová, pilot Klenovský nahazoval motor déle než posádka prvního stroje.

Mezitím se Bernard snadno osvobodil z volných pout a zmocnil se pohozené služební zbraně. Přistoupil k nejbližšímu letadlu, ve kterém již seděli Klenovský, Mikš a Prokopová a střelbou z neprostřední blízkosti smrtelně zasáhl Klenovského a Prokopovou, ti vzápětí zemřeli, Mikše, který sebou v poslední chvíli trhl, projektil pouze vážně zranil. Zhroutil se do letadla a předstíral smrt. Bernard po střelbě viděl, že druhý stroj již pojíždí na startovací dráhu, avšak v jeho odletu se mu nepokoušel nijak zabránit a odešel na strážnici telefonovat o pomoc. Této chvíle využil Mikš a zraněný doběhl rolující stroj. Prosil své kolegy, aby jej naložili, ti ho ale do plně zatíženého stroje odmítli vzít. S úsvitem letadlo startovalo směrem na Sušici a zanechalo zraněného Mikše na letišti. Ten z posledních sil z letiště uprchl, avšak vážné zranění ho donutilo vyhledat lékařskou pomoc, což znamenalo jeho následné zatčení.

Posádka Sokola směřovala k hranicím, avšak meteorologická situace pro ně nebyla příznivá. Ztratili orientaci a nízká základna mraků je donutila k přízemnímu letu. Do cesty se jim postavily pohraniční hory. Mlha vehnala stroj do úzkého údolí u obce Suchá, zde při pokusu zabránit střetu s protisvahem letoun minul stavení rodiny Jarolímových, křídlem zavadil o zem a havaroval. Valášek, který v době havárie pilotoval stroj, vyvázl s frakturou ruky, Nový se zlomeninou nohy a Horníček bez zranění.

Místní obyvatelé jim poskytli pomoc: Valáškovy a Horníčkovy dal Vojtěch Chalupský (1919) ze Suché mapu a na jeho přímluvu je mlynář Jan Luhan (1909) z Puchverku doprovodil k obci Keply a ukázal další cestu k hranicím. Novému rodina Jarolímových poskytla první pomoc a po vzájemné dohodě zavolali lékaře, což zároveň obnášelo jeho prozrazení bezpečnostním orgánům.

Definitivní konec cesty pro uprchlíky nastal u dnes již bývalé Staré Hutě mezi obcemi Keply a Zhůří. Jan Luhan, který je doprovázel k hranicím, dostal cestou strach z následků, ukázal jim směr a odpojil se od nich. V blízkosti dnes neexistující hájovny Valáška přemohly bolesti ruky a šel žádat o pomoc. Hajný, jistý Zadák, je pozdržel a předal SNB.

Za čin odporu proti nastupujícímu komunismu zaplatili Prokopová a Klenovský cenu nejvyšší, ostatní letci byli odsouzeni k trestu odnětí svobody v rozmezí od třiceti let do doživotí, z vězení se dostali na amnestii v roce 1962. Bez trestu nevyvázli ani zdejší občané Vojtěch Chalupský a Jan Luhan, jež soud za pomoc uprchlíkům odsoudil na 8 měsíců odnětí svobody a k peněžitému trestu.

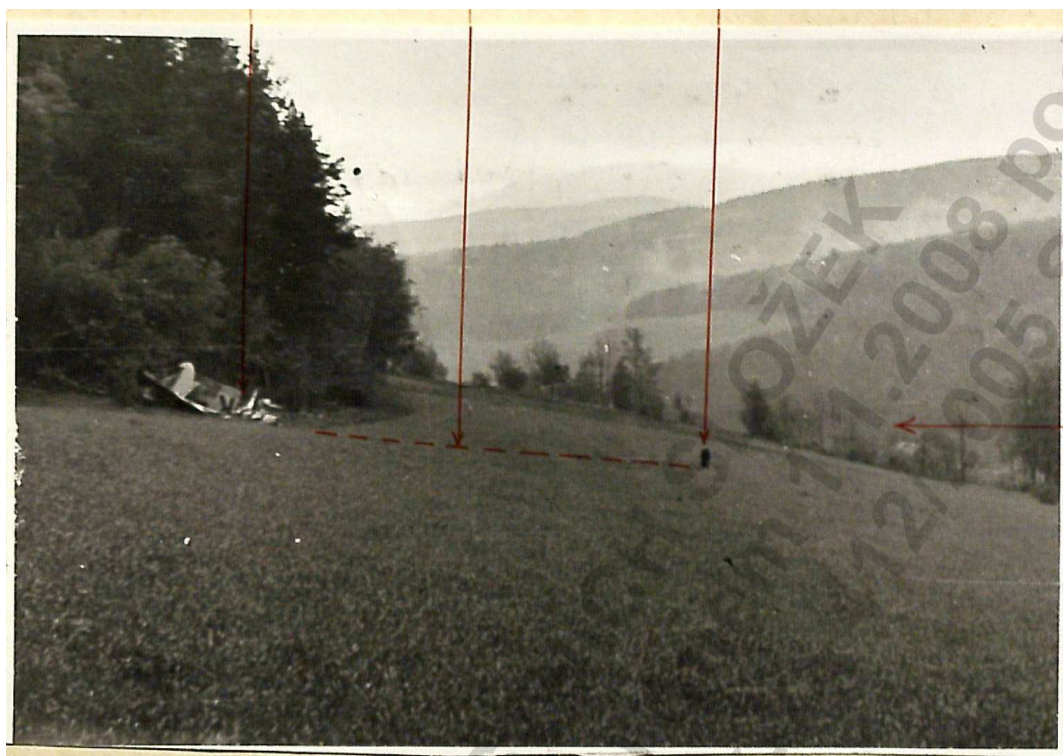
Praporčík SNB Josef Bernard, který bezohledně zastřelil Prokopovou a Klenovského byl následně vyšetřován kriminální policií pro podezření z vraždy, neboť vyšetřování prokázalo, že místo toho, aby obcházel a střežil letiště, seděl v letadle a jedl. Přitom byl překvapen Klenovským. V letounu, kde proti předpisům odpočíval, našli zaměstnanci projektil z pistole zavržený do boku letadla a nedojedený řízek. Podle vyšetřovací hypotézy kriminalistů postupoval chybně i poté, co se nepozorovaně osvobodil z pout. Zbraně měl použít k tomu, aby poškodil oba letouny a učinil je neprovozuschopnými a zamezil tak odletu osob a krádeži strojů. Místo toho se střelbou pokusil zavraždit potencionální svědky své nedbalosti, přičemž o druhý letoun, o kterém předpokládal, že odletí, se již nestaral. Tato vyšetřovací hypotéza však brzo zapadla. Josef Bernard po události odmítal zařazení ve výkonné službě a žil v neustálém strachu z odplaty. Na vlastní žádost byl převelen na vyšší služební místo do Hradce Králové, obavy ho však pronásledovaly i nadále.

Druhý příslušník SNB Pochobradský, který střežil letiště společně s Bernardem, odešel, podle svého původního plánu, zanedlouho po přepadení do civilu.

Po hajném Zadákovy údajně někdo střílel ze zálohy, ze strachu se nechal přeložit na jiné místo.

Po roce 1990 byli strůjci přepadu rehabilitováni.

Obrazová příloha



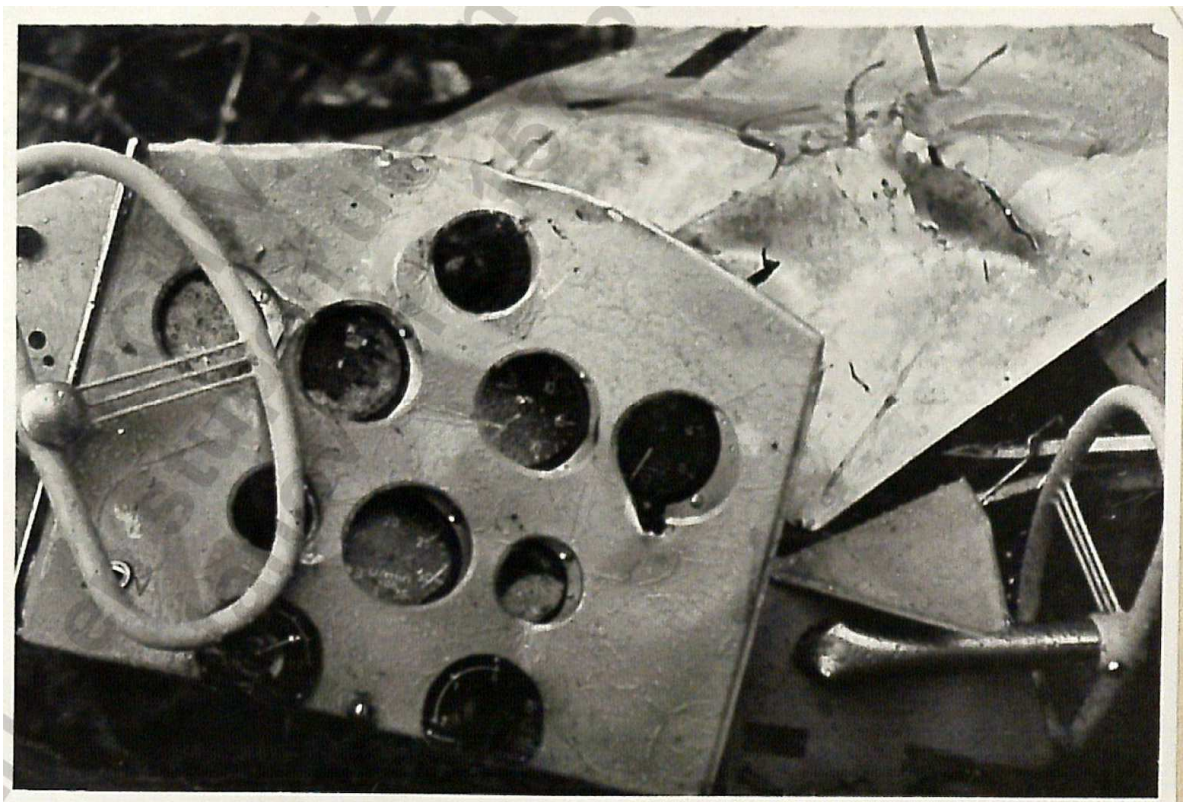
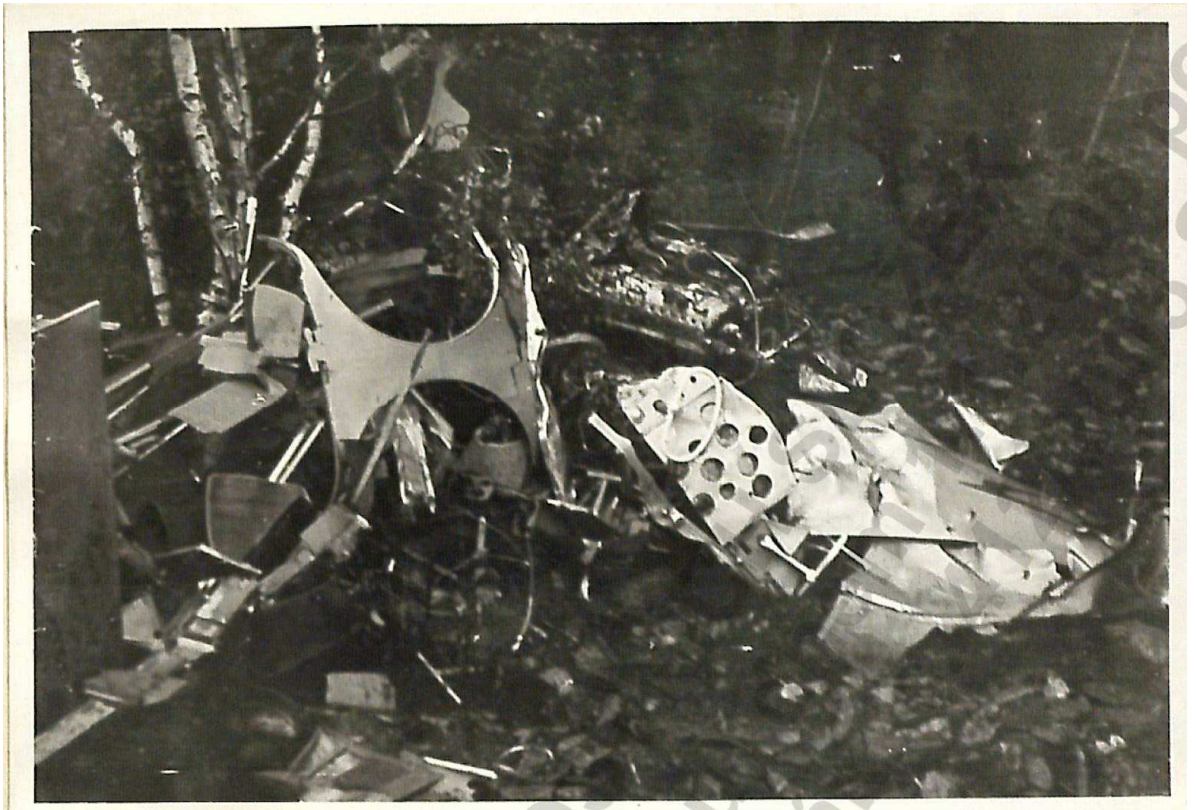
Místo dopadu letadla, v pozadí stavení Jarolímových, červená šipka zprava označuje směr letu stroje, postava v žitném poli naznačuje místo dotyku křídla se zemí, šrafovaná čára naznačuje stopu po křídle

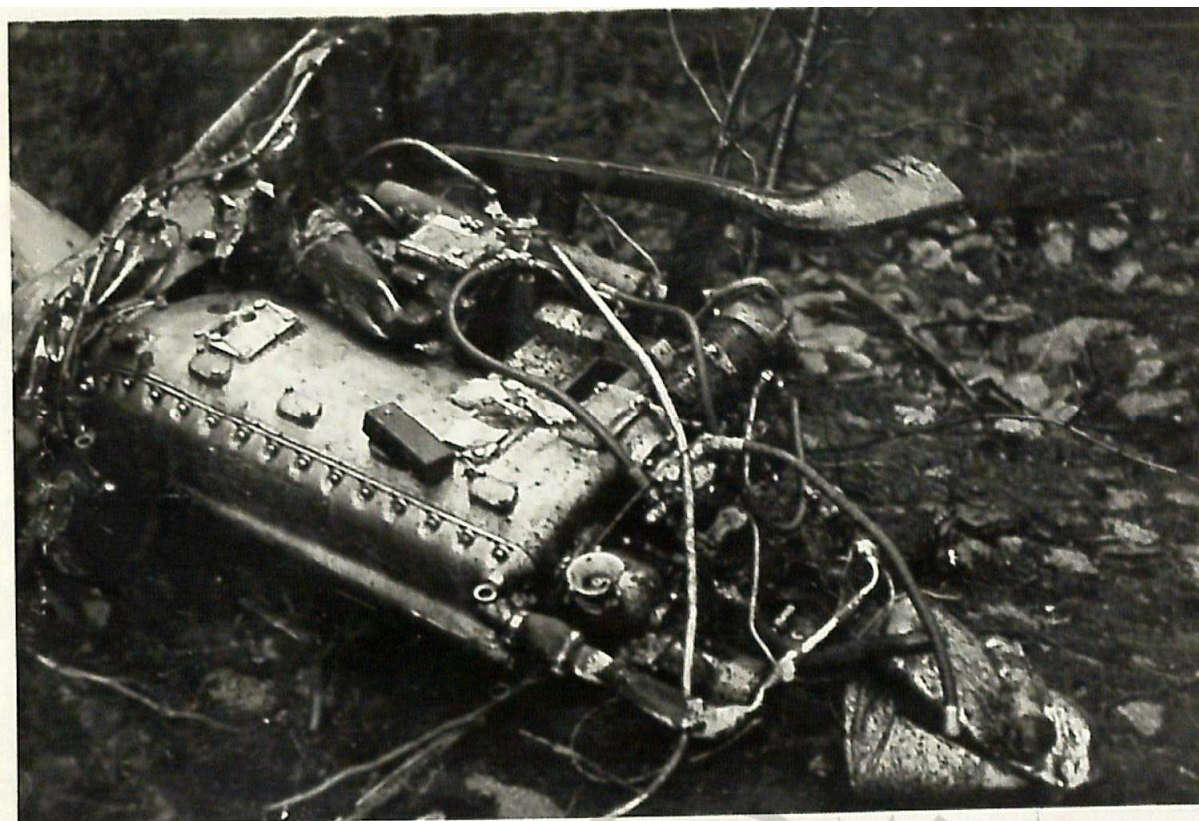


Postava v žitném poli naznačuje místo dotyku křídla se zemí

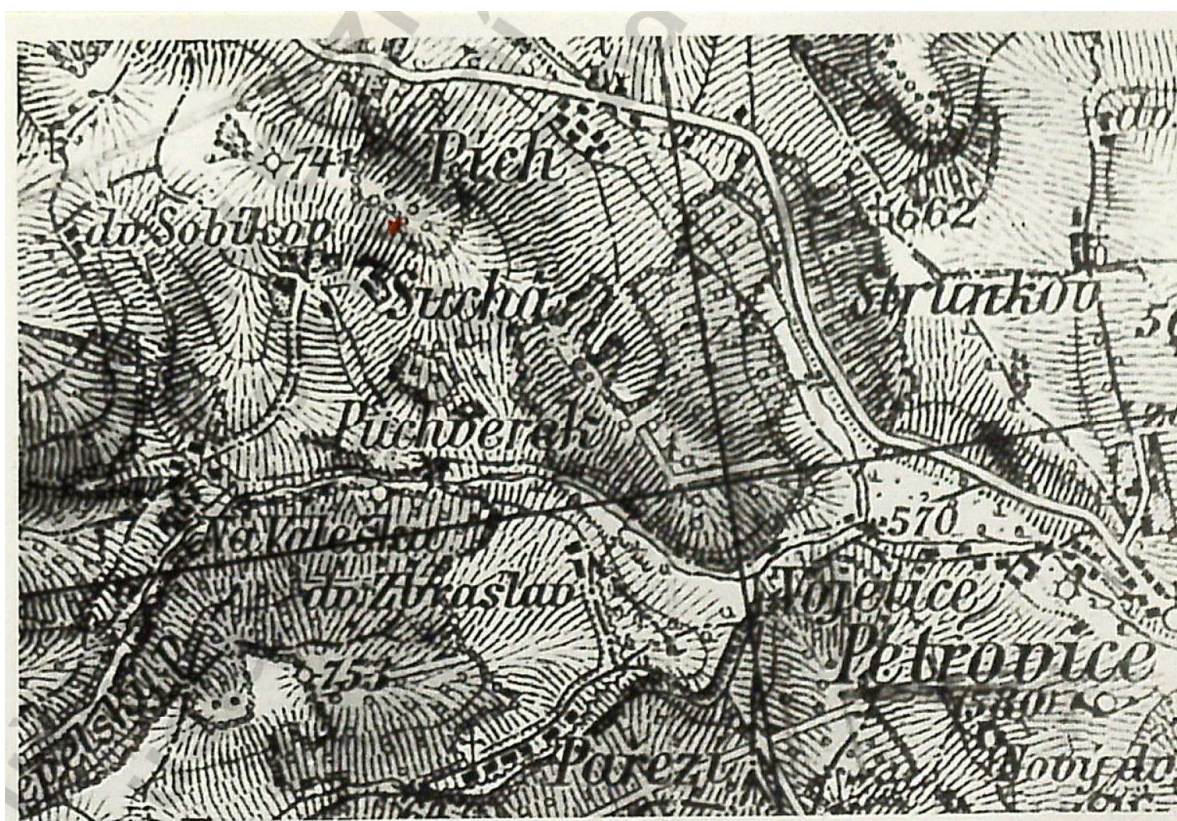




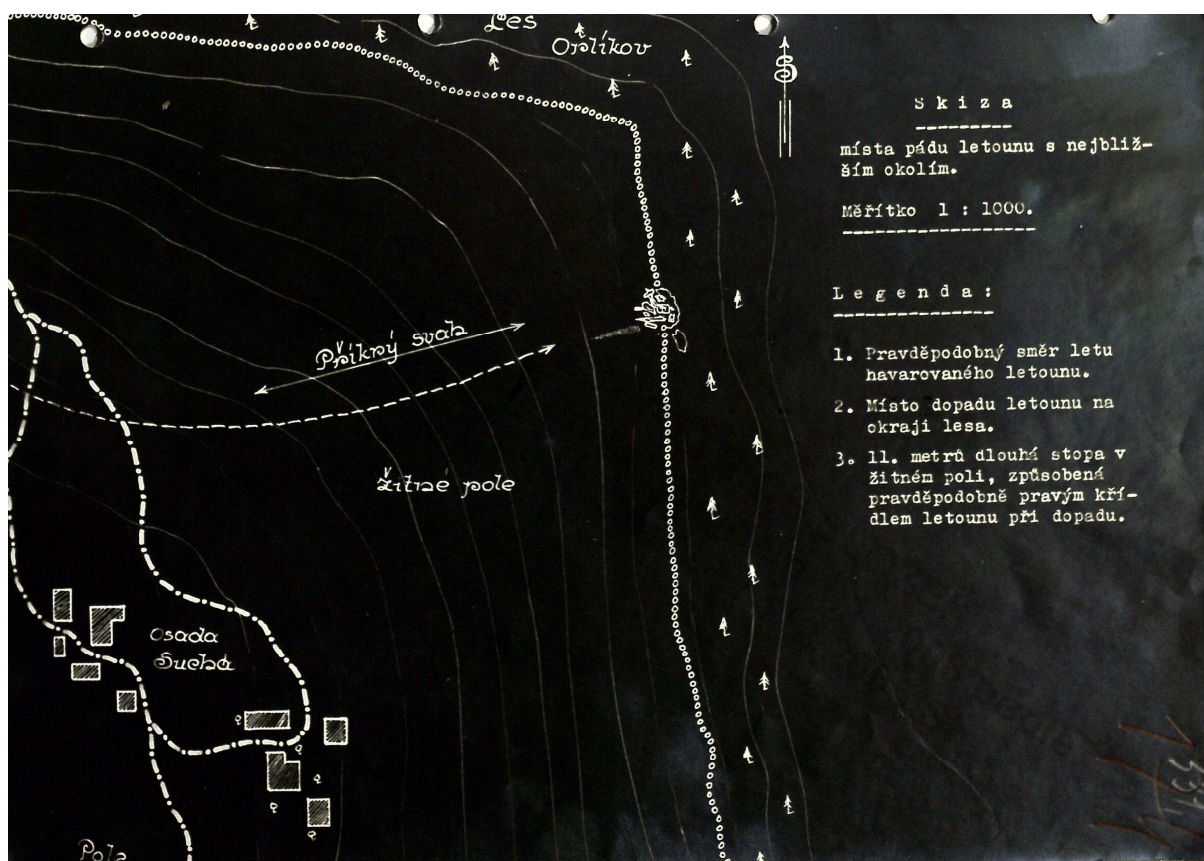




Detailní snímky havarovaného stroje

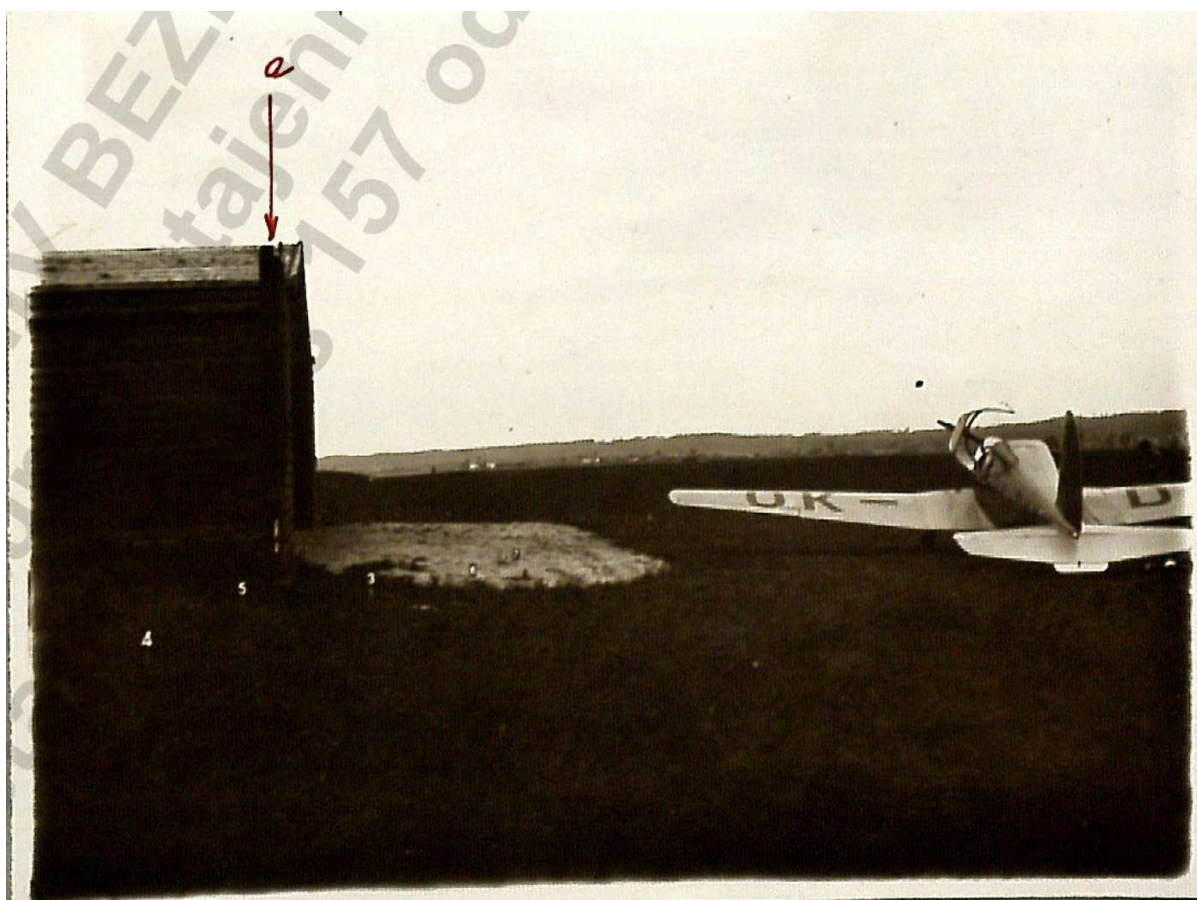


Malá červená šipka naznačuje v dobovém náčrtu místo havárie



Dobový náčrt místa havárie





Druhý Sokol, kterému se nepodařilo odlétnout